

การประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Needs Assessment for Participation in School Budgeting Under the Primary Educational Service Area Office

ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์^{1*}, สำเนา พงษ์อารีย์² และเกษมา แสนอ่อน³

Chanchai Wongsirasawat^{1*}, Samnao Pongaree² and Kasama Saenon³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 12120

²สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

³สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี จังหวัดสระบุรี 18000

¹Faculty of Education , Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage , Pathum Thani 12120

²Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Education Office , Phra Nakhon Si Ayutthaya 13000

³Saraburi Provincial Education Office , Saraburi 18000

Received : February 28, 2023 Revised : June 14, 2023 Accepted : June 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน บัญชี พัสดุ ของสถานศึกษาจำนวน 379 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์ PNI modified ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ

การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ รองลงมาคือ การบริหารบัญชี และการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาตามลำดับ

คำสำคัญ : การประเมินความต้องการจำเป็น , การมีส่วนร่วม , งบประมาณของโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research was to study the needs assessment of participation in school budgeting under the primary educational service area office. According to the school administration guidelines for management for legal entity school. The sample group used in this research was 379 teachers assigned to perform duties as a finance officer , accountant , and supplies of school. The sample size was determined by using Krejcie & Morgan's tables. The instrument used in this research was a 5 - level rating scale questionnaire

*ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์

E-mail : owen_toto@yahoo.com

with the reliability equal to 0.97. The data were analyzed by frequency , percentage , mean , standard deviation , and PNI modified. The research findings were as follows :

The needs assessment of participation in school budgeting under the primary educational service area office found that the top three need priority indexes are supplies and asset management , account management and resource mobilization and investment in education , respectively.

Keywords : Needs Assessment , Participation , School Budgeting

1. บทนำ

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 2 มาตรา 10 ได้ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและหมวด 8 มาตรา 60 (1) ระบุว่าให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้การศึกษศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษภาคบังคับ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ , 2542) นอกจากนี้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 34 (2) ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานเพื่อให้สถานศึกษาเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหาร สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาได้เอง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผล กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ขึ้นในปีพ.ศ.2546 เพื่อให้สถานศึกษามีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพลดขั้นตอนการบริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามี

ความเป็นมืออาชีพ มีระบบการบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใสและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยโดยกำหนดขอบข่ายภารกิจในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การโอนเงินงบประมาณการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงบประมาณเพราะหากผู้บริหาร และครูปฏิบัติการไม่มีความชำนาญงานด้านนี้เพียงพอย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ภาครัฐภาคเอกชน ได้นำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ในองค์กรเพื่อสนับสนุนให้เกิดความเป็นระบบระเบียบ มีความโปร่งใส ซึ่งสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารจัดการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานงบประมาณ เพื่อเป็นการส่งเสริมการบริหารงบประมาณสถานศึกษา เป็นการบริหารงบประมาณเป็นเงินก้อน (Block Grant) โดยสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้เองตามสภาพความต้องการในการจัดการศึกษาของแต่ละแห่งโดยเฉพาะการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน PBB: Performance – Based Budgeting ซึ่งเป็นการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานหากจะให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาต้องมีกลไกขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ถูกต้องโดยอาศัยแนวทางการพัฒนา ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน หรือที่เรียกว่า “7 Hurdles” คือ 1) การวางแผน (Budgeting Planning) 2) การกำหนดผลลัพธ์และการคำนวณต้นทุน (Output Specification and Costing) 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Management) 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ (Financial and Performance Reporting) 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Financial and Performance Reporting) 6) การบริหารสินทรัพย์ (Asset Management) 7) การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2545) ดังนั้นเพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ในการบริหาร

งบประมาณของสถานศึกษาได้นั้นควรอาศัยหลักการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เพื่อเป็นการระบุความต้องการจำเป็นของบุคลากรในการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ซึ่งผู้บริหารสามารถเลือกความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาวางแผน ปรับปรุงพัฒนาส่วนที่ขาดอยู่ให้สมบูรณ์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ส่วน Witkin and Altschuld (1995) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นคือ ความแตกต่างหรือช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) ซึ่งจะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาจากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการจัดทำงบประมาณจึงศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเพื่อนำผลการวิจัยที่เป็นสารสนเทศสำคัญไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงพัฒนางานบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน บัญชี พัสดุของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แห่งละ 1 คน จำนวน 27,414 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน บัญชี พัสดุของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 379 คนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan,

1970) ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามแนวทางจากคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ใน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคิร์ท (Likert, 1967) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหา “สัมประสิทธิ์อัลฟา” (α - Coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1990) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือ และนำส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น จำนวน 379 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการประเมิน

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และใช้วิธีการวิเคราะห์ดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นหรือ Modified Priority Needs Index : PNI Modified โดยดำเนินการใช้เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลการตอบสนองคู่ (Dual - Response Format) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What Should Be) ในกรณีนี้กำหนดให้ระดับสภาพที่ควรจะเป็นมีค่าเท่ากับ 5 ในทุกข้อคำถามเนื่องจากต้องการให้ได้ความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในระดับสูงสุดซึ่งเป็นความขาดแคลนในระดับเป้าหมาย (Roth , 1978 อ้างอิงในสุวิมล ว่องวานิช , 2558) โดยด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นสูงหมายถึงด้านที่ต้องนำไปหาสาเหตุและพัฒนาของความต้องการจำเป็นเป็นอันดับแรกต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงิน จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.95 มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บัญชี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.65 และมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียน

ไม่เกิน 120 คน) จำนวน 196 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.71 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 97 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 25.59 โรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 121 - 180 คน) จำนวน 48 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 12.67 และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 38 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.03

4.2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณการจัดสรรงบประมาณ และการบริหารการเงิน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ผลและ ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทั้ง 7 ด้าน พบว่า ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ รองลงมาคือ การบริหารบัญชี และการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงานตามลำดับการบริหารการเงินการจัดสรรงบประมาณ และการจัดทำและเสนอของบประมาณ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง	สภาพที่ควรจะเป็น	ความต้องการจำเป็น	
	D	I	PNI modified	ลำดับ
1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ	4.43	5.00	0.12	7
2. การจัดสรรงบประมาณ	4.42	5.00	0.13	6
3. การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผล การใช้เงิน และผลการดำเนินงาน	4.34	5.00	0.15	4
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา	4.32	5.00	0.16	3
5. การบริหารการเงิน	4.41	5.00	0.13	5
6. การบริหารบัญชี	4.27	5.00	0.17	2
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์	4.01	5.00	0.24	1

5. สรุปผลการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่า ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ รองลงมาคือ การบริหารบัญชี และการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

การประเมินความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ รองลงมาคือ การบริหารบัญชี และการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบท และความพร้อมที่แตกต่างกันไม่จะเป็นบุคลากร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และทรัพยากรในการสนับสนุนให้เด็กได้เรียนอย่างเสมอภาค ให้เด็กทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ดังนั้นครูต้องเข้าใจการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เพราะครูจำเป็นต้องแสดงถึงต้นทุนผลผลิตต่อนักเรียนที่มีความคุ้มค่าในแต่กิจกรรมและโครงการรวมถึงการวิเคราะห์การลงทุนทางการศึกษาของสถานศึกษาตามบริบทที่แท้จริงว่าเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาหรือไม่ เพราะต้องจำแนกประเภทงบประมาณรายจ่ายที่เป็นต้นทุนทางตรง และทางอ้อมของแต่ละกิจกรรมสถานศึกษา จึงจะสามารถนำผลของการจัดทำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการจัดทำแผนระยะสั้นและระยะยาว ในการบริหารบัญชีต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามระเบียบที่ส่วนกลางได้กำหนดไว้การที่ครูเข้าใจหลักการของการแสดงบัญชีมี

ความสำคัญซึ่งไม่เพียงแต่รู้วิธีการป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบเท่านั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความชำนาญในหลักเกณฑ์ขั้นตอน ต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะเพื่อวิเคราะห์ต้นทุน และในส่วนของการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงต้องหาแหล่งทุนในการสนับสนุนในการจัดการศึกษา กิจกรรมการจัดหาทรัพยากรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความสำคัญเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมใจ ศัสกรณ (2559) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเงินทุนและงบประมาณ ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ด้านแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคคล 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 จำแนกตามผู้ที่มีตำแหน่งและผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกันดังนี้ 2.1) บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีระดับความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2) บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาคพื้นใต้ 2 3.1) ด้านเงินทุน ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายงบประมาณ การเสนอของบประมาณ และควรมีการปรับแผนการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีคณะกรรมการตรวจสอบ 3.2) ด้านบุคคล ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรอย่างทั่วถึง ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้ร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมโดยกำหนดเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 3.3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับปรุงด้านห้องเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน ควรพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านทะเบียน การออกหลักฐานรับรองต่าง ๆ 3.4) ด้านแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติควรส่งเสริมความรู้แก่ชุมชนโดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติเป็นศูนย์กลาง ควรส่งเสริมโครงการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติในพื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนงค์ อาจจงทอง (2557) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลางกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ($r = 0.649$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาตามนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่กำหนดร่วมกันมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนปฏิบัติการเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกรณภรณ์ สุดหอม (2560) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการ

วางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและวุฒิการศึกษาของครู พบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกันและ 3) ปัญหาการมีส่วนร่วมของครู ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สนใจศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาไม่ได้เผยแพร่ผลการกำกับติดตามแผนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และครูไม่นำผลมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนส่วนข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาได้แก่ ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจพร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูร่วมกันวางแผนปฏิบัติการประจำปี และกระตุ้นให้ครูร่วมกันพัฒนาโครงการใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรีวรรณ กิจมี (2561) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา: แนวทางสำหรับการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาในตำบลสี อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนมีการนำรูปแบบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาปรับใช้ในการบริหารงบประมาณภายในโรงเรียนครบทั้ง 7 ด้าน โดยมีการประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ภายในโรงเรียน บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามระบบดังกล่าวและสามารถรายงานผลการปฏิบัติงานต่อต้นสังกัดได้ ซึ่งผู้นำต้องเป็นทั้งคนเก่งและคนดีในตัวเองและสร้างตัวเองให้เป็นที่ไว้วางใจต่อบุคคลอื่นประพฤตินอยู่ในศีลธรรมอันดีต้องมีความเก่งความสามารถและความเชี่ยวชาญในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เริ่มต้นการทำงานด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดวัฒนธรรมองค์กร ทำงานอยู่บนพื้นฐานของหลักการ และต้องเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการทางด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านจิตวิญญาณ ซึ่งทำให้ผู้นำสามารถบริหารงานแบบมีอาชีพได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546) และเกษมา แสนอ่อน (2562) การบริหารงบประมาณของ

สถานศึกษามีการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และมีการมอบหมายงานให้ผู้ปฏิบัติตามคำสั่ง ที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามโดยสถานศึกษาจะต้องรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงบประมาณอย่างต่อเนื่องตลอดปีงบประมาณ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน่วยตรวจสอบภายในปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบ แนะนำ กำกับ ติดตาม และรายงานผลการตรวจสอบทุกปีงบประมาณจึงส่งผลให้มีการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในระดับมาก กล่าวคือ การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่แท้จริงผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องช่วยกันกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติงาน พร้อมทั้งร่วมตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ฉะนั้นผู้บริหารต้องรับฟังข้อคิดเห็นของครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาต้องมุ่งเน้นในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

7.1.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการสร้าง ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิตต่อนักเรียนตามบริบทของสถานศึกษา

7.1.2 หน่วยงานทางการบริหารการศึกษาควรจัดอบรม และ/หรือจัดทำคู่มือสนับสนุนให้ครูมีความรู้และเข้าใจการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การบริหารบัญชี และการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 การพัฒนารูปแบบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7.2.2 การพัฒนากลยุทธ์และคู่มือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหาร**

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.

กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กรรณารณ สุทธิหม. (2560). **การมีส่วนร่วมของครูใน**

กระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัด

นครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

กษมา แสนอ่อน. (2562). **การประเมินความต้องการ**

จำเป็นการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตตรวจ

ราชการที่ 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย

อลงกรณ์.

ตุลยภาค ตูยาสัย และพัชรวิพรรณกิจมี. (2561) . **การ**

บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ

โรงเรียนประถมศึกษา : แนวทางสำหรับการ

บริหารงานงบประมาณของโรงเรียน

ประถมศึกษา. วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12,

(Supplement), หน้า 98 - 112.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542 , 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 1 - 23.

สมใจ คัสกรณ์. (2559). **ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน Hurdle 1.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). **บทบาทภาวะผู้นำ (4 Roles of Leadership).** เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการร่วมกับ Pac Rim Leadership Co;LTD.

อนงค์ อัจจงทอง. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Cronbach , L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing.** (5th ed.). New York: Harper Collins.

Krejcie, R. V., & Morgan , D . W . (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Journal of Educational and Psychological Measurement.** 4, (1),